

Le 19 dni po eksploziji še nenavadne padavine

V okolici Kemiplasa je spet »snežilo«

Po njivah in dvorišču ene izmed bližnjih hiš so padali beli kosmiči, ki so v razmeroma kratkem času izginili

KOPER – Manj kot tri tedne po eksploziji rezervoarja in požaru v kemični tovarni Kemiplas je bil tam še en izredni dogodek. Kot se je pred leti že zgodilo, je tudi tokrat v okolici Kemiplasa – »snežilo«. Po njivah in dvorišču ene od najbližjih stanovanjskih hiš so padali beli kosmiči, ki pa so v razmeroma kratkem času izginili. To se je zgodilo včeraj okoli osme ure zjutraj, inšpekcija za okolje in naravo pa je dobila obvestilo o povečanem smradu in kosmičih v okolici Kemiplasa šele po 13. uri. Vzroke o pojavu inšpekcija še ugotavlja. »Ko bodo znana potrebna dejstva za ukrepanje in ugotovitve, vas bomo o tem obvestili,« so nam popoldne odgovorili z inšpektorata za okolje in prostor.

Na inšpektoratu nam niso pojasnili niti, za kakšen dogodek je šlo, kako nevaren je sublimat anhidrida ftalne kisline za zdravje in kako bodo ukrepali. Od dveh družin smo izvedeli, kaj se je pravzaprav zgodilo. »Zjutraj nekaj po osmi uri sem prišla na dvorišče in zagledala avtomobil, prekrit s kosmiči. Tedaj sem

zaslišala močno šumenje, ki je prihajalo iz bližnje tovarne, opazila sem tudi dim. Za hišo pa so beli kosmiči prekrili nekaj njiv. Dogodek sem fotografirala. Mislim, da se je zgodilo podobno kot pred nekaj leti, saj je to zelo lahka snov, ki razmeroma hitro hlapi in čez čas izgine,« je povedala Neva Šerbinek.

VODSTVO TOVARNE ZANIKA IZREDNI DOGODEK

BELI KOSMIČI

Maribor med mesti, ki poročajo o kakovosti zraka

Napoved: oblačno z zmernim onesnaženjem

MARIBOR – Čeprav je promet v večini evropskih mest glavni krivec za onesnaženje zraka, so tudi izjeme; v Rotterdamu je, denimo, pomemben vir onesnaženja pristanišče, v severnih deželah delci, ki se dvigujejo zaradi posipanja cest proti zmrzali. Po zaslugi evropskega projekta Citeair II je mogoče na spletnem portalu v vsakem trenutku za več kot 60 evropskih mest dobiti primerljivo informacijo o onesnaženosti zraka. Tudi za Maribor, ki je edino slovensko mesto v tem projektu. Kmalu naj bi v tem okviru dobili napoved onesnaženja zraka za nekaj dni vnaprej, s čimer bi lahko meščane opozorili na tveganje za zdravje.

»Ljudem bi radi omogočili dostop do ažurnih, primerljivih in preprosto informacij o kakovosti zraka v evropskih mestih,« je povedala Karine Léger, ki vodi nekaj manj kot dva milijona evrov vreden evropski projekt Citeair II. Na spletni strani www.airqualitynow.eu je s preprosto barvno lestvico prikazano onesnaženje zraka v vseh sodelujočih mestih.

»Seveda so med mesti razlike. Sodelujejo namreč velika mesta, na primer Pariz, ki ima velike težave s kakovostjo zraka, in manjša, kot je Maribor, kjer je onesnaženja manj. Razlike so tudi med severom in jugom Evrope,« je dejala Karine Léger. Medtem ko imajo na jugu večje težave z ozonom, je na severu več onesnaženja z delci, strokovno poimenovanimi PM10, ki jih dvigujeta posipanje cest in vožnja s posebnimi pnevmatikami za zimo. »Promet je v večini mest gotovo glavni dejavnik onesnaženja zraka. Ne pa povsod. V Rotterdamu, na primer, je glavni onesnaževalnik veliko pristanišče. Poleg tega so tu še ogrevanje hiš na trdna goriva in drugo.«

In kako je sploh mogoče omejiti vpliv prometa, ki ga je iz leta v leto več? Magične rešitve ni: »Uveljavljati je treba številne ukrepe: povečevati delež javnega prevoza, omejevati promet v središčih mest, pospešiti menjavo starejših vozil z novejšimi in tako naprej.« Ukrepi imajo lahko kljub dobrim namenom negativne posledice. »V Evropi imamo dve politiki, ki si včasih nasprotujeta: ena si prizadeva za izboljšanje kakovosti zraka, druga pa za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov. Na primer biogoriva zmanjšujejo izpuste ogljikovega dioksida, a zaradi večjega onesnaževanja poslabšujejo kakovost zraka. Podobno velja za kurjenje lesa oziroma biomase,« je opozorila sегоvornica.

URBAN ČERVEK

KARINE LÉGER

Na posvetu, ki je bil prejšnji teden v Mariboru, se je dvajset sodelujočih strokovnjakov iz devetih evropskih držav ukvarjalo že z naslednjim ciljem projekta: napovedovanje kakovosti zraka za nekaj dni vnaprej, s čimer bi lahko meščane pravočasno opozorili na tveganje za zdravje. To je še posebej pomembno za bolj ranljive skupine ljudi, kot so bolniki, starejši in otroci. Čeprav se bo projekt prihodnje leto končal, bo spletna stran s podatki in napovedmi delovala še naprej.

Zrak v Mariboru

V Mariboru je zrak najbolj onesnažen z ozonom in delci (PM10), koncentracije vseh drugih snovi so pod zakonsko predpisanimi omejitvami, piše v zadnjem letnem poročilu o stanju okolja iz leta 2008. Meritve kažejo na počasno zmanjševanje onesnaženosti. »Prebivalci Maribora in okolice niso izpostavljeni večjemu tveganju za zdravje kot prebivalci Slovenije v mestih ali ob prometnih cestah,« piše v poročilu. Poročilo za lani bo objavljeno v nekaj tednih, smo izvedeli na občini.

Ameriška fregata The Johnny na obisku v Kopru

PRVIČ V JADRANSKEM MORJU – Ameriška fregata je pred slovenskim pristaniščem že obiskala Romunijo, Turčijo, Grčijo in Italijo.

Nevo Jurinčič pa je rekel, da so o tem obvestili center za obveščanje, kjer so obljubili, da bodo obvestili inšpektorje.

»Pri nas ni bilo nobenega izrednega dogodka,« je odgovoril direktor Kemiplasa Muharem Kadić. In takoj dodal, da zadnje tedne opažajo neznanec, ki vdirajo na njihovo zemljišče in se nenavadno vedejo. Menda fotografirajo in tudi uničujejo ograjo. Zdaj bodo primere vložili na tovarniško dvorišče prijavi policiji, je dejal in med vrsticami navrgel očitke, da bi lahko bil dogodek, ki so ga opazili sosedje, povezan s temi nenavadnimi obiski. Pozneje je dejal, da so pred leti kosmiči res prekrili sosedove njive. To je

bil sublimat anhidrida ftalne kisline. V takšno obliko se spremeni (sublimira) iz plinastega v trdno agregatno stanje (kosmiče) zaradi velike temperaturne spremembe. Neva Šerbinek je presodila, da je verjetno ta snov strupena in da se kljub številnim prijavam in očitkom ne bo nič spremenilo. Kadić pa je trdil, da proizvodnja anhidrida ftalne kisline že vsaj deset dni normalno poteka, saj so le dober teden po požaru in eksploziji lahko spremenili sistem tako, da so uporabili drug rezervoar in znova pognali proizvodnjo.

Opozoril je tudi, da se bližajo volitve. »Sneženje« se je zgodilo le nekaj dni po četrtkovi seji koprškega mestnega sveta, na katerem so okoljskega ministra pozvali, naj prepove delovanje Kemiplasa, dokler ne bo pojasnjen vzrok nedavne eksplozije; zahtevali so tudi takojšnje pojasnilo ministra, zakaj tovarna še nima okoljevarstvenega soglasja in kdaj bodo lahko izvajali neodvisne meritve onesnaževanja. Prihodnji ponedeljek bo na koprskem sodišču sodna obravnava, na kateri hoče Kemiplas od Jožefa Horvata iztožiti sto tisoč evrov zaradi domnevne razžalitve o domnevno nezakonitem Kemiplasovem ravnanju z odpadki.

BORIS ŠULGOJ

Anton Vorina v tretje na delovnem sodišču

Navzočnost učitelja vredna več kot delo

CELJE – Delovno sodišče Celje je včeraj po zaslišanju finančne izvedenke Vekoslave Korošec končalo glavno obravnavo, v kateri je profesor Poslovno-komercialne šole Celje (PKŠC) Anton Vorina še tretjič poskušal dokazati nepravilno obračunavanje plač slovenskih učiteljev in predavateljev s povečanim obsegom dela. Pravdanje traja že pet let. Vorina je na prvi stopnji tožbo najprej izgubil, nato dobil, vselej pa je višje sodišče primer razveljavil in ga vrnilo. Kako uspešen bo v tretje, bo celjsko delovno sodišče v prihodnjih tednih sporočilo v pisni obliki.

Kakšna bo odločitev, je bilo mogoče sklepati že po zavrtni prvotnega Vorinovega odvetnika Jožka Gregoroviča, ki je sodnici Ireni Testen predlagal vključitev še tretje finančne izvedenke. Mnenji Vekoslave Korošec in Marije Arko si namreč diametralno nasprotujeta; Koroševa si je včeraj skoraj tri ure prizadevala razložiti, zakaj.

Anton Vorina namreč trdi, da se plače srednješolskih profesorjev zaradi navodil šolskega ministrstva, ki uradno nikoli niso bila objavljena, nezakonito obračunavajo že vse od leta 1993, na višjih solah pa od leta 2004. Spornih navodil tožniku ni uspelo izločiti iz spisa, je pa v uvodu priznal, da v pravdanju vztraja že zgolj zaradi principa, kajti znesek, na katerega bi v primeru zmage lahko računal, je simboličen (okoli 300 evrov bruto). A če bi mu v primeru zmage sledilo še 30.000 kolegov, bi tožbeni zahtevki presegli 300 milijonov.

Izvedenka Koroševa je v svojem mnenju pritrčila PKŠC; ta v obdobju po prvem oktobru 2004, za katerega tožnik vlaga zahtevo, je zakon precej nerodno napisal, kar bodo učitelji morali razrešiti v pogajanju z zakonodajalcem ali še bolje, s socialnim dialogom.

PRIMOŽ ŠKERL

Dijaki na poklicni maturi manj uspešni

LJUBLJANA – Poklicno maturo iz vseh štirih predmetov je v zimskem roku uspešno opravilo 425 od 587 kandidatov oziroma 72,4 odstotka vseh udeležencev (lani 77 odstotkov). Preizkus je na 150 srednjih solah in ustanovah za izobraževanje odraslih opravljalo 1741 kandidatov (lani 1747), od tega 187 dijakov in 1554 odraslih. Nekateri so maturo opravljali delno, drugi pa iz vseh štirih predmetov: dva obvezna – materni jezik in strokovni-teoretični predmet, in dva izbirna – tuji jezik ali matematika ter praktični izdelek. Zimski izpitni rok poklicne mature je potekal med 9. in 26. februarjem. Tisti, ki niso bili uspešni, bodo lahko znanje znova preverili v spomladanskem roku med 26. majem in 24. junijem. N. D.

ČRNA GRADNJA – Ministrstvo za šolstvo in šport je vlogo za dovoljenje za gradnjo opornega zidu na levi strani doskočišča vložila šele 22. februarja, čeprav je bil takrat že sezidan. Gradbeno dovoljenje pričakujejo do konca tega meseca, do takrat pa bo zid črna gradnja.

Jutri odprtje letalnice, a še brez gradbenega dovoljenja

Tekmovanje ni ogroženo, zagotavljajo na ministrstvu – Ali so inšpektorji ukrepali tudi zaradi gozdne ceste? – Priprava zakona o nordijskem centru

PLANICA – V Planici bodo jutri, tik pred začetkom letošnjega svetovnega prvenstva v smučarskih poletih, predali v uporabo novo sedežnico Čaplja in posodobljeno letalnico. Med prenovo so ob doskočišču zgradili dva oporna zidova, vendar je ministrstvo za šolstvo in šport pridobilo gradbeno dovoljenje le za desnega, levi pa je še naprej črna gradnja. Iz direktorata za šport, ki ga na ministrstvu vodi Marko Rajšter, so sporočili, da so vlogo za izdajo gradbenega dovoljenja za levi oporni zid vložili šele v drugi polovici februarja, dovoljenje pa pričakujejo do konca tega meseca.

Ko smo decembra na ministrstvu spraševali, ali imajo gradbeno dovoljenje za levi oporni zid, so odgovorili: »Če bo zahteva, da pridobimo dovoljenje tudi za levo stran, ga bomo pridobili.« Na ministrstvu bi morali vedeti, da morajo priskrbeti gradbeno dovoljenje za oba zidova, ne le za enega. Kljub temu so šele na podlagi ugotovitev gradbenega inšpektorja, da so levi oporni zid zgradili brez dovoljenja, po treh mesecih vložili zahtevo zanj. Z inšpektorata za okolje in prostor so sporočili, da so ukrepali po zakonu o gradnji objektov, in ministrstvu naložili pridobitev tega dovoljenja.

Za uporabo opornih zidov uporabnega dovoljenja ne potrebujejo, saj je to nezahtevni objekt, so pojasnili na ministrstvu za šolstvo.

Dodal so, da morajo prireditelji za organizacijo tekmovalca na letalnici pridobiti le certifikat mednarodne smučarske zveze (FIS) in ta ga je pred dnevi v veljavno obdobje leta 2015 že izdala. Certifikat za došča za izvedbo tekmovalca, ki

tako ni ogroženo, zagotavljajo na ministrstvu.

Gradnja gozdne ceste od glavne ceste do doskočišča velikanske še ni končana, pravijo na ministrstvu, a dodajajo, da je v času tekmovalca ne bodo uporabljali. Gradi jo Gozdno gospodarstvo (GG) Bled, ki jo mora državi do sredine junija letos predati »na ključ«, torej z vsemi dovoljenji. Albert Vidic iz GG Bled, ki vodi gradnjo, je decembra zatrdel, da je že skoraj končana, včeraj pa se na naše telefonske klice ni ozval. Preveriti smo hoteli, ali gradnja še ni končana, ker so dovoljenje dobili le za urejanje na štirih parcelah, čeprav jih prečka več. Ali so inšpektorji za okolje in prostor ukrepali tudi zaradi tega primera, včeraj na inšpektoratu nismo izvedeli.

Bojazen lastnikov

Na ministrstvu za šolstvo sicer do 5. aprila pričakujejo pripombe na predlog zakona o Nordijskem centru Planica, ki naj bi bil sprejet v prvi polovici prihodnjega leta. Zakon je namenjen uresničitvi projekta

Nordijski center Planica, ki je javni interes, pravijo. Med lastniki zemljišč so slabo voljo povzročile določbe o možnosti razlastitve, še zlasti velik obseg širšega območja nordijskega centra – razteza se namreč od skakalnic v Planici do Rateč. Država je večji del zemljišč na območju skakalnic že odkupila, so povedali na ministrstvu. Če kateri od lastnikov svoje parcele ne bo hotel prostovoljno prodati državi, bo treba za zagotovitev celovitosti centra uporabiti tudi razlastitve.

Skrb lastnikov, da jih bo država zemljišč razlastila na celotnem območju nordijskega centra, je odveč, zagotavljajo na ministrstvu. Ta določba velja le za predel, kjer bodo skakalnice. Tudi strah, da bi se država po nekaj letih premislila in pridobilo parcele prodala (tudi morebitnim nepremičninskim spekulantom), ni utemeljen, saj 5. aprila pričakujejo pripombe na predlog zakona o Nordijskem centru Planica, ki naj bi bil sprejet v prvi polovici prihodnjega leta. Zakon je namenjen uresničitvi projekta

BLAŽ RAČIČ

Recept za zaustavitev širjenja okužb z virusom HIV

Mladi: Kondomi so kul

Rezultati kampanje Prenašaj sporočilo, ne virusa! – V desetih letih 270 odstotkov več obolelih – Nujna zaščita vseh, zlasti najbolj ogroženih

LJUBLJANA – Kampanja Prenašaj sporočilo, ne virusa! je nastala kot odziv na naraščanje okužb z virusom HIV na Slovenskem; pomagala naj bi pri zaščiti najbolj ranljivih skupin prebivalstva – nepoučenih. Leta 2008 je bilo pri nas na novo odkritih 48 okužb z HIV, virusom človeške imunski pomanjkljivosti, ki oslabi odpornost proti nekaterim rakavim obolenjem in nalezljivim boleznim – število obolelih je bilo tedaj 270 odstotkov večje kot pred desetimi leti in 30 odstotkov večje kot leto prej. Čeprav v Sloveniji okuženost s tem virusom ni velika, število okuženih narašča. Zato je ozaveščanje, zlasti med mladimi, ki še niso imeli spolnih odnosov, nujno.

Iskanje recepta za zaustavitev širjenja spolno prenosljive bolezni, sindroma pridobljene imunski pomanjkljivosti oziroma aidsa, je pod sodelovanjem med študenti fakultete za družbene vede, ministrstva za zdravje, republiškega inštituta za varovanje zdravja (IVZ), Svetovne zdravstvene organizacije (WHO), Zveze društev na področju drog v Sloveniji in nevladnih organizacij (Škuc Magnus, Legebitra in Dih). Projektu, ki živi na spletni strani www.stop-aids.si, so se pridružile številne organizacije, med njimi društvo študentov medicine, Center za preventivo aidsa in ranljive skupine (Cars) ter zavod Medover.net. Strokovna komisija, ki je presojala sporočilnost kreativnih rešitev,

zbranih v sklopu nagradne igre na Facebooku, je včeraj podelila nagrade trem avtorjem najbolj izstopajočih izdelkov. Kampanja uporablja moderna komunikacijska orodja, ki so mladim blizu, pa naj gre za odprte profile in skupine na Facebooku (doslej se je pridružilo okrog 3650 mladih), Youtube, dogodke flashmob, spletno svetovanje in podobno. V kampanji, ki jo je junija lani zanosoval šest študentov četrtega letnika fakultete za družbene vede, svoje zamisli pa so odstopili »v javno dobro« z željo, da bi mlade spodbudili k odgovornejšemu spolnemu vedenju, nastali zanimivi izdelki z govornimi sporočili, denimo, »Kondomi so kul!« ali »Kondomi so seksi!«.

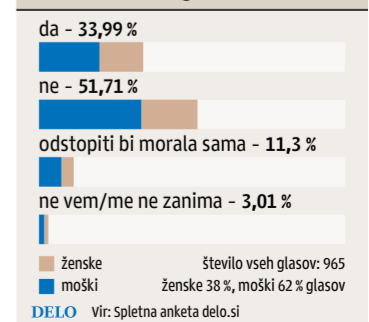
Kot je včeraj za Delo povedala nacionalna koordinatorka za preventivo aidsa pri IVZ Evita Leskovšek, je kampanja primer dobre prakse, ki v Evropi (še) nima podobnega zgle-da. Zato bo Slovenija včeraj najraje izdelke (video in fotografija) predstavila tudi na letošnjem svetovnem kongresu o aidsu.

O tem, kako pomembno je celovito ozaveščanje o nujnosti zaščitenih spolnih odnosov, veliko pove tudi podatek, da stane zdravljenje enega pacienta s to boleznijo (če zanemari-mo osebne tragedije in stiske, ki jih ni mogoče postavljati v finančne okvire) okrog 13.000 evrov, drugi stroški na različnih ravneh pa so še vsaj desetkrat višji.

DIANA ZAJEC

DELO na spletu delo.si

Bi morala vlada predlagati državnemu zboru razrešitev generalne državne tožilke Barbare Brezigar?

NOVO VPRAŠANJE: Kaj pomeni za študente načrtovani zakon o malem delu?

Ob tednu možganov o ljubezni, sreči in strasti

LJUBLJANA – Ljubezen, sreča in strast v možganih je osrednja tema letošnjega tedna možganov. Ob tej priložnosti pripravlja slovensko društvo za nevroznanost SiNAPSA do sobote, 21. marca, vrsto brezplačnih predavanj, pogovorov, okroglih miz in filmskih projekcij. V Ljubljani bodo osrednji dogodki na dveh prizoriščih – v atriju Znanstveno-raziskovalnega centra SAZU (Novi trg 2) in Slovenski kinoteki (Miklošičeva 28), ki so jo preimenovali kar v Možganoteko. Ker izbrani filmi, kot so povedali prireditelji, prikazujejo človeka v vrtincu čustev in poželjen v odnosu do delovanja možganov, bodo filmske predstave obogatili s predavanji, povezanimi s filmsko zgodbo.

Včerajšnjim uvodnim predavanjem, pogovoru o možganih v sreči in ljubezni ter filmu Zbogom, Las Vegas bodo danes dopoldne sledile delavnice za osnovnošolce z naslovom Ta veseli živec ali ljubezen, sreča in strast v možganih, popoldne pa delavnice za predšolske otroke. Opoldne bodo v Kinoteki film Bolje ne bo nikoli združili s predavanjem psihiatrinje Dragice Resman o obsesivno-kompulzivni motnji in možnostih zdravljenja, ob 17. uri pa bodo predvajali provokativno tragikomedijsko Sreča; razpravo bo vodil psiholog Vid Vodusek. Podobni dogodki bodo na sporedu vse do sobote, pripravljajo pa jih tudi drugod po Sloveniji (v Begunjah na Gorenjskem, na Jesenicah, v Idriji, Cerknem, Postojni in v Kopru). D. B.